

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। इन्द्रावरुणौ। जगती।

इन्द्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यच्छतम्।

दीर्घप्रयज्युमति यो वनुष्यति वयं जयेम पृतनासु दूढ्यः ॥ ७.०८२.०१

इन्द्रावरुणा- हे इन्द्रावरुणौ। इन्द्र ईशनाधिदेवता। ऋताधिदेवता वरुणः। युवम्- युवाम्।

अध्वराय- ध्वरविरोधिकर्मणे। नः- अस्माकम्। विशे जनाय। महि- महत्। शर्म- मङ्गलम्।

यच्छतम्- दत्तम्। दीर्घप्रयुज्यम्- दीर्घयज्ञम्। यः। अति वनुष्यति- अतिजिघांसति। पृतनासु-

युद्धेषु। दूढ्यः- तं दुर्धियम्। वयम्। जयेम ॥१॥

सम्राळन्यः स्वराळन्य उच्यते वां महान्ताविन्द्रावरुणा महावसू।

विश्वे देवासः परमे व्योमनि सं वामोजौ वृषणा सं बलं दधुः ॥ ७.०८२.०२

महान्तौ- महात्मानौ। महावसू- महाधनौ। इन्द्रावरुणा- इन्द्रावरुणौ। वाम्- युवयोः। अन्यः-

एकः। सम्राट्- सम्यग्राजमानः। अन्यः- इतरः। स्वराट्- आत्मभासा भासमानः। परमे व्योमनि-

उत्तमे नभसि। विश्वे- सर्वे। देवासः- देवाः। वृषणा- हे वर्षकौ। वाम्- युवयोः। ओजः- तेजः।

बलम्। सम्- सम्यक्। दधुः- धारयन्ति ॥२॥

अन्वपां खान्यतृन्तमोजसा सूर्यमैरयतं दिवि प्रभुम्।

इन्द्रावरुणा मदे अस्य मायिनोऽपिन्वतमपितः पिन्वतं धियः ॥ ७.०८२.०३

इन्द्रावरुणा। अपाम्- उदकानाम्। खानि- द्वाराणि वृत्रपिहितानि। ओजसा- बलेन। अनु

अतृन्तम्- अन्वविध्यतम्। दिवि- नभसि। प्रभुम्- स्वामिनम्। सूर्य- सवितारम्। ऐरयतम्-

प्रैरयतम्। अस्य- एतस्य रसस्य। मायिनः- प्रज्ञावतः। मदे- हर्षे। अपितः- जलरहिता नदीः।

अपिन्वतम्- अपूरयतम्। धियः- उपासकस्य मेधाः। अपूरयतम् ॥३॥

युवामिद्युत्सु पृतनासु वह्नयो युवां क्षेमस्य प्रसवे मितज्ञवः ।

ईशाना वस्व उभयस्य कारव इन्द्रावरुणा सुहवा हवामहे ॥ ७.०८२.०४

युवाम् । युत्सु पृतनासु- युद्धेषु । वह्नयः- वोढारो हवन्ते । मितज्ञवः- सङ्कुचितजानुका उपासकाः ।
क्षेमस्य । प्रसवे- उत्पादने । युवां हवन्ते । वस्वः- धनस्य । ईशाना- ईश्वरौ । इन्द्रावरुणा । सुहवा-
सुष्ठु ह्यातव्यौ । उभयस्य कारवः- अभ्युदयनिःश्रेयसपराः । हवामहे- आह्वयामः ॥४॥

इन्द्रावरुणा यदिमानि चक्रथुर्विश्वा जातानि भुवनस्य मज्मना ।

क्षेमैण मित्रो वरुणं दुवस्यति मरुद्भिरुग्रः शुभमन्य ईयते ॥ ७.०८२.०५

इन्द्रावरुणा । यत्- यौ । इमानि- एतानि । भुवनस्य- लोकस्य । विश्वा- सर्वाणि । जातानि ।
मज्मना- बलेन । चक्रथुः । क्षेमैण । मित्रः । वरुणम् । दुवस्यति- परिचरति । अन्यः- इतर इन्द्रः ।
उग्रः- उद्गूर्णः । मरुद्भिः- प्राणविशेषैः । शुभम्- क्षेमम् । ईयते- प्रेरयति ॥५॥

महे शुल्काय वरुणस्य नु त्विष ओजो मिमाते ध्रुवमस्य यत्स्वम् ।

अजामिमन्यः श्रथयन्तमातिरद्भ्रेभिरन्यः प्र वृणोति भूयसः ॥ ७.०८२.०६

महे- महते । शुल्काय- धनाय । अस्य- एतस्य । वरुणस्य- ऋताधिदैवतस्य । स्वम्- स्वकीयम् ।
ध्रुवम्- नित्यम् । ओजः- बलम् । त्विषे- दीप्त्यै । नु- क्षिप्रम् । मिमाते- द्यावापृथिव्यौ निर्मितवत्यौ ।
अन्यः- एकः । अजामिम्- अबन्धुम् । श्रथयन्तम्- हिंसकम् । आतिरत्- अभिहन्ति । दभ्रेभिः-
अल्पैरुपायैः । अन्यः- इतरः । भूयसः- बहूनुपासकान् । प्र वृणोति- उत्कृष्टान् करोति ॥६॥

न तमंहो न दुरितानि मर्त्यमिन्द्रावरुणा न तपः कुतश्चन ।

यस्य देवा गच्छथो वीथो अध्वरं न तं मर्तस्य नशते परिहृतिः ॥ ७.०८२.०७

इन्द्रावरुणा । तम् । मर्त्य- मनुष्यम् । अंहः- अध्वम् । दुरितानि- दुःखानि । कुतश्चन । तपः- कष्टम् ।
न व्याप्नोति । यस्य । देवा- देवौ । अध्वरम्- यज्ञम् । गच्छथः । वीथः- अनुभवथः । तम् । मर्तस्य-
शत्रोः । परिहृतिः- बाधा । न । नशते- व्याप्नोति ॥७॥

अर्वाङ्गिरा दैव्येनावसा गतं शृणुतं हवं यदि मे जुजोषथः।

युवोर्हि सख्यमुत वा यदप्यर्माडीकमिन्द्रावरुणा नि यच्छतम्॥ ७.०८२.०८

नरा- नेतारौ। दैव्येन अवसा- दिव्यया रक्षया। अर्वाक्- अस्मदभिमुखम्। आ गतम्-
आगच्छतम्। यदि। मे- मयि। जुजोषथः- प्रीयेथे। तर्हि। हवम्- आह्वानम्। शृणुतम्। युवोः-
युवयोः। हि- खलु। सख्यम्- मैत्रीम्। आप्यम्- बान्धव्यम्। माडीकम्- सुखकरम्। इन्द्रावरुणा।
नि यच्छतम्- प्रयच्छतम्॥८॥

अस्माकमिन्द्रावरुणा भरेभरे पुरोयोधा भवतं कृष्ट्योजसा।

यद्वा हवन्त उभये अध स्पृधि नरस्तोकस्य तनयस्य सातिषु॥ ७.०८२.०९

इन्द्रावरुणा। भरेभरे- प्रतियुद्धम्। अस्माकम्- नः। पुरोयोधा- पुरो योद्धारौ। कृष्ट्योजसा-
कर्षकबलयुक्तौ। भवतम्। स्पृधि- युद्धे। उभये- पुराणा नवीनाश्च। वाम्- युवाम्। हवन्ते-
आह्वयन्ति। अध- अपि च। नरः- मनुष्याः। तोकस्य तनयस्य सातिषु- धर्मसन्ततिलाभेषु च
हवन्ते॥९॥

अस्मे इन्द्रो वरुणो मित्रो अर्यमा द्युम्नं यच्छन्तु महि शर्म सप्रथः।

अवध्रं ज्योतिरदितेऋतावृधो देवस्य श्लोकं सवितुर्मनामहे॥ ७.०८२.१०

अस्मे- अस्मभ्यम्। इन्द्रः- ईशनाधिदेवता। वरुणः- ऋताधिदेवता। मित्रः- स्नेहाधिदेवता।
अर्यमा- सौशील्याधिदेवता। द्युम्नम्- दीप्तिमत्। महि- महत्। सप्रथः- पृथु। शर्म- मङ्गलम्।
यच्छन्तु। ऋतावृधः- सत्यवर्धयित्र्याः। अदितेः। अवध्रम्- अहिंस्यम्। ज्योतिः। देवस्य सवितुः-
सूर्यस्य। श्लोकम्- मन्त्रम्। मनामहे- ध्यायामः॥१०॥